

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtnih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vsa leta . . . 12.— „ „ „ 18.—
 Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinosti je moč“.

Narodna ideja — človeška prava.

Je že tako: vsaka doba ima svoje „vprašanje“, ki jej pritiska na čelo svoje od daleč vidno in značilno znamenje. Tako je druga polovica tega stoletja, zlasti v naši državi avstrijski, doba narodne ideje: doba probujanja, zavedanja in tekmovanja med narodi. Viharni dogodki, ki so pretresali malone vso Evropo v letih 1848. in 1849., bili so le velikanski preludij velikemu preporodu Evrope v znamenju narodne ideje, koje idejo moramo blagrovati že radi tega, ker je v par desetletjih izdatneje potisnila naprej narode na poti kulture in civilizacije, nego so storila poprej cela stoletja. Le pogledajte jih narode avstrijske, kakoršni so bili poprej, pred letom 1848., v dobi mrtvila in absolutizma, ko je še veljala vera, da le mrtvo, jednolično, tako rekoč uniformano maso je možno brzdati in krotiti; in pogledajte jih, káki so danes, osvobodivši se iz okov absolutistiške tesnosrčnosti! Celó narodi, o kojih se je menilo, da so osušela stebila, pričakujoča apatično, kedaj pride grobokop svetovne zgodovine se svojo lopato, da jih poruši in položi v že izkopani grob, celó taki narodi so oživelí zopet, suho steblo se je napolnilo sokom in danes je diči lepo mladje divnega preporajanja. Moč narodne ideje vzdramila jih je iz mrtvila, a vestnemu zgodovinarju je zabeležiti v svojo knjigo velikanski dobiček v prid človeški kulturi. Velika je moč narodne ideje in veleplemenit je sad, ki dozoreva tam, kjer je ta ideja vnela človeška srca! Blagrujmo jo, to idejo! Doba nje gospodstva ostane zabeležena v zgodovini zlatimi in lapidarnimi črkami.

Se živimo v dobi narodne ideje, še ni dovršila svoje velike naloge velika ideja. Ali vsa znamenja kažejo, da se jej bliža trenotek popolnega triumpfa tudi v tej državi, da skoro i ona dovrši svoje veliko nalogo za jednako pravico za vse,

PODLISTEK.

Slovo in vrnitev.

Sp. Srečko.
(Dolje).

Vlak je prihajal vedno bliže, ljudje so postajali nemirnejši in solze so silile, zlasti materam v oči.

„Teško sem te čakal, mislil sem, da te ne bo“. Sei je poleg nje in jej ovil roko okrog pasu.

„Teško sem se odtrgala od doma, oče so danes posebno sitni. No, težko bi bila prebila, ako bi se ne bila osebno poslovila od tebe“. Naslonila je kodrasto glavico na junaške prsi njegove, v krasne njene oči pa je prilezlo nekaj, kar je bilo podobno solzi. Govoriti nista mogla same ginenosti, usta niso pravila, kar sta občutila.

Ropotanje in šumenje vlaka prihajalo je močnejše na uho; a tema dvema v pošni kočiji je bilo, kakor da čujeta mrtvaško koračnico. Rezek pisk, vlak je pridrdral na kolodvor. Množica je zakričala, fantje so zapeli, vlak se je ustavil.

Matijčev brat je stopical za vozom kakor da je kaj pozabil.

„Ali me bodeš res ljubila tudi potem, ko odidem?“, vprašal je Matije tihoma, toda hlastno.

„Da!“ je odgovorila v solzah.

„Ostaneš res zvesta, na veke moja?“, ponovil je strastneje in jo stisnil na prsi.

svoje veliko delo v prosep kulture in civilizacije človeštva. Še se jej je boriti s temnimi ostanki iz temne dobe absolutizma, še se jej je boriti s krivičnimi tradicijami izza polupreteklega časa, ko niti niso razumeli pogojev za resnični napredek vsacega naroda, ko državniki ne le niso imeli zmisa, ampak tudi niso imeli srca za srečo narodov, smatrajoči trdo uzo do začetkom in koncem vse vladne modrosti; ko niso vedeli in niso hoteli vedeti, da sleherni narod nosi v samem sebi, v svojih dušnih silah ono gonilno moč, ki je potrebna za pomikanje dalje na poti onega napredka, ki se izraža v pojavih in izumih bistrega duha, človeškega razuma, in v plemenitih delih plemenitih src. Državniki minolih dob niso vedeli tega, in če so tudi slutili o tem tu pa tam, pa niso imeli toliko srca in ljubezni za blagor narodov in nedostajalo jim je one ljubezni, ki bi jih bila silila, da bi vzbujali in vneli one blage sile in vrline, ki so dremale v narodih po krivdi nemile in krivične dobe. Čast in slava bodi Previdnosti božji, da je vendar le prišlo drugače, nego so hoteli oni, ki so stoletja dušili najplemenitejša čustva v srcih narodov: ljubezen do samega sebe, spoznavanje svoje vrednosti in vero v samega sebe in svojo bodočnost.

Grozni in krvavi so bili pojavi prvih trenotkov preporoda avstrijskih narodov, grozni in krvavi sti bili leti 1848 in 1849. Bila je to huda ura za našo državo, ko se je jela boriti moč nove plemenite ideje, — izražene v veri v lastno ceno in v ljubezni do duševne svobode — s tradicijami stare krivične dobe: treskalo je in pokalo na vseh straneh kakor da se bliža splošni polom. In vendar so bili to veliki trenotki, ki ostanejo zapisani na častnem mestu v spomen-knjigi narodov avstrijskih: oznanovalci so bili milejših časov, prvi odsev zarje na obzorju narodov. Kriza je bila to. In kakor bolnik maha in oteplje okolo sebe v trenotkih krize in se potem čuti prerojenega po

„Prisezam, prisezam!“ Vroč poljub zatrdil je izgovorjene besede...

Matije se jej je iztrgal iz objema, podal bratu roko, skočil v železniški voz, kajti bil je skrajni čas. Vlak je zapiskal ter oddrdral v temno noč.

Množica se je razhajala. Prvi se je odpeljal pošni voz, v njem pa Pavla žalostna. Tak je mladi svet.

II.

Čas drvi, ne mené se za to, kako se komu godi. Komur se godi dobro, mu je čas prenašel, kdor pa je v trpljenju in težavah, mu je predolg, neznošen; on ima vedno svojo mero.

Matijcu je bilo dobro pri vojaki. Navajen ubogati od mladih nog, mu različni ukazi niso delali sitnosti. Z lepim vedenjem, odkritosrčnim govorjenjem, vplival je na vsacega toliko, da mu je bil prijazen. S Pavlo sta si dopisovala v začetku pogostoma in goreče, a sčasoma so začela izostajati Pavlinina pisma. Matijcu se je to čudno zdelo in povpraševal je v svojih pismih, zakaj in od kod to? Ona pa se je izgovarjala, da ima veliko dela. Nekaj se je vgnezdilo v Matijčevo srce kakor ljubosumnost. Postal je pobit in potrt.

„Iz-pred oči, iz misli“, ta pregovor mu ni šel iz glave in zdelo se mu je, da se uresniči ravno na njem. Pavlinina pisma prihajala so vedno redkeje. On pa tudi ni vpraševal po vzroku, hoté

srečni prebiti krizi: tako nam je iz viharjev leta 1848. in 1849. zasejala cvetka „svobode in samodoločbe narodov“. Še nismo na cilju, ali kakor rečeno, vsa znamenja kažejo, da nam prihodnje stoletje morda že ob prvem nastopu svojem donese rešitev narodnega vprašanja v zmislu popolnega in sijajnega triumpfa narodne ideje. In vse tradicije, ki so bile v dijametralnem nasprotju s to idejo, postanejo skoro — o tem smo uverjeni — legenda iz davno minolih časov...

Saj drugače tudi ne more biti: kakor vsaka doba v zgodovini človeštva, tako je imela tudi druga polovica XIX. stoletja svoje veliko vprašanje: narodno vprašanje! XIX. stoletje se bliža svojemu koncu in poplačati mora svoj dolg zgodovini: rešiti mora to vprašanje, da bode prostora za novo, že oglašujoče se vprašanje. A ne le po večnem zakonu v zgodovini človeštva mora se rešiti to veliko narodno vprašanje, ampak tudi še iz posebnih ozirov na potrebe te naše ukupne domovine. Kajti ni bilo le to, kar smo rekli gori, da državniki minolih dob niso umeli potreb narodov in niso niti slutili o plemenitih silah, ki so dremale v istih, ampak ti državniki niso umeli ni postanka, ni duha naše države, niti niso imeli zmisa za potrebe države same, oziroma za ono veliko nalogo, koje bode vršiti istej v bodočnosti.

To so bili konservativci v najslabšem pomenu te besede. Ali XIX. stoletje ob svojem koncu ostavlja odločno in za vedno ona stara pota: na mesto domišljavosti, trdovratnosti in borniranosti starih birokratov stopata vrednost in veljava narodov!

Trenotek rešenja narodnega vprašanja, triumf velike in značilne ideje XIX. stoletja, se bliža orjaškimi koraki, da se ista umakne potem novi, in po svoji plemenitosti in po svoji nravi narodni ideji povsem slični ideji: jednakega člove-

se kazati moža. Toda ljubezen se mu je javljala čim dalje bolj močnejše. Iz tega vzroka izprosil si je dopusta za bližnje praznike, da bode govoril osebno z njo. Dopust mu je bil dovoljen in postal je zopet veselejši. Ravno ko se je odpravljaj proti domu, dobil je od Pavle pismo, ki mu je tolmačilo v kratkih potezah, da je oče prišel na sled, da mu ne sme več pisati, naj jo pozabi, kakor tudi bo ona njega. Do srca užaljen stal je na mestu po prečitaniu teh vstic, došlih od bitja, ki ga je nekda vendar ljubilo, ki mu je prisezalo večno zvestobo; bitja, za katero bi bil daroval življenje, ako bi se zahtevalo. Prignusilo se mu je življenje, gabil se mu je ves svet, ker je bil takov. Domov ne pojde, česa bi imel iskati sedaj doma? Pisal je bratu o vsem in ga povprašal, kako je doma? Le-ta mu je odgovoril, da se glasi, da se poštarjeva Pavla omoži v kratkem. Tolažil ga je nadalje, naj možko prenaša svoje gorje, naj ne žaluje za Pavlo, ki ni vredna, da bi njega dobila v zakon.

Lahko je dajati take svete, ali druga je, izvrševati iste. Ljubezen njegova je bila čista, srčna, trajna, ne le na jeziku, kakor je navada pri izprijenih ljudeh. Želel si je smrti, a Bog mu je ni poslal. Sedaj se mu je zdelo celó, da čas prehitro beži, in da mu prenašlo poteče doba vojaštva. Nekega dne dobil je v bratovem pismu med drugimi novicami: „Pavla se je omožila na očetovo željo s postarnim uradnikom pri tukaj-

škega prava za vse ljudi! Razni socijalno-demokratski laži-proroki proglašajo sicer, da je narodna ideja le ovira borbi za človeška prava vseh ljudi na zemlji! Ubogi zaslepljenci ali pa — slepilci! Mi trdimo polnim prepričanjem, da sta ti dve vprašanji v najdivnejšem soglasju med seboj, mi trdimo, da je narodna ideja celó in v prvi vrsti uglasila pot socijalnemu vprašanju in da rešitev tega poslednjega vprašanja bode le v popolnjenje narodne ideje. *Narodna borba je borba za ideje in prava celih skupin človeštva, a borba za jednako politiška in človeška prava posega le dalje in širi le ono, kar je zapričela narodna borba: tam je borba za pravice narodnih skupin, tu pa je le logiška posledica one borbe — borba za prava posamičnih razredov in posameznikov.* Komur je torej res do tega, da se reši socijalno vprašanje čim prej in v pravičnem zmislu, ta mora le želeči, da se rešita narodno in socijalno vprašanje po kronološkem redu, kakor sta nastali: prvo narodno in potem socijalno. Kdor trdi drugače, ta ne pozna ali pa namenoma noče poznati neizprosne logike v zgodovini razvoja človeštva.

Seveda treba pripomniti tu, da nam je na mislih socijalno vprašanje, v kolikor je res opravičeno po krivici v sedanji organizaciji človeške družbe, ne pa ono „socijalno vprašanje“, kakor je slikajo in zlorabljajo za svoje grde namene poznani hujskači in zavajalci širših mas.

Ako imamo pred očmi le tako opravičeno socijalno vprašanje, potem moramo reči, da je rešitev narodnega vprašanja celo neizogiben predhodni korak za rešenje socijalnega vprašanja. Zlasti naši delavci naj si zapomnijo, da zgodovina človeštva se ne razvija skokoma, ampak postopno in korakoma, in kdor hoče doseči vse hkratu, ne doseže ničesar in čisto zamuja tudi trenutkov, ki se povračajo le po presledkih dolgih in dolgih let. Ako je torej res, da naravni razvoj ne pozna skokov, potem mora biti jasno vsakomur, da le iz na vse strani jednako pravnih narodov se more še-le razviti jednako pravnost posameznikov.

Tega nočejo razumeti izvestni socijalni demokrate, ki le potrjujejo resničnost francoskega izreka: *Les extrêmes se touchent* — skrajnosti se dotikajo. Kolika zmota! Ljudje, ki trdijo, da se bore za jednaka prava za vse, nočejo čuti o jednako pravnosti skupin in so kar besni proti rešenju narodnega vprašanja, dasi bi morali vedeti, da *gredo s tem na roko le onim, ki ne hoté priznati jednako pravnosti celó celim narodnim skupinam, kamo-li da bi hoteli pripoznati isto posamičnim, do sedaj zapostavljenim stanovom, ali celó posamičnim individuumom!*

Pot je torej jasna pred nami: *skrbimo, da postanemo jednako praven narod! In ko smo postali to, skrb bodi naša, da bodo zadovoljni tudi deli naše narodne skupnosti: stanovi in posamezniki!* Le tak more biti logiški razvoj. In zapomnimo si to: da srečno rešitev vprašanja bodočega stoletja, socijalnega vprašanja, more le povspešiti, ako

šnjem sodišču*. Hujski udarec ga ni mogel zadeti. Nekaj dni so ga opazovali prijatelji v strahu, da ne bi si storil kaj žalega.

Pravijo, da čas celí rane. Matijcu pa je bilo vedno enako, njena slika mu ni hotela izpred oči. Čas treh let se je bližal h koncu. V začetku je nameraval, da ne obišče rodne vasi, ampak da se takoj poda v novi svet, med tuje ljudi. Na bratovo pismo se je vendar udal, da poseti še enkrat njega in mater.

Zopet je bila tu jesen kakor pred tremi leti. Dolenjski vlaki so vozili natančno po voznem redu gori in doli. Solnce je sijalo žalostno, kakor da se poslavlja od nas za čas zimske dóbe, ko bode le včasih, in po malem pokukavalo iz daljave za našo zemljo, da vidi kaj še počenjamo. V jednom vozu je sedel Matijc, preoblečen v civilno obleko. Peljal se je v domačo vas, a vesel ni bil, kakor so ljudje ob takih prilikah. Naslonjen je kadil smotko in premišljal svoje stanje. Kaj naj stori, ako se srečata? Vedel je, da je soproga družega in niti pogledati jo ne bode smel. To ga je mučilo, zato mu ni bilo mar lepe okolice. Vlak se je ustavljal na raznih postajah in švigal zopet dalje. Konduktar je zanosljal ime domače vasi, vlak je obstal. Matijc je pograbil kovčeg in hitro je bil raz voz.

(Konec prih.)

srečno rešimo vprašanje tega stoletja, narodno vprašanje. Zapomnimo si, da lažejo oni, ki trde, da je narodna ideja na poti jednako pravnosti posamičnih človeških bitij. Ne, ti dve ideji si nisti nasprotni, ampak sorodni sti si in se popolnjujeta vzajemno

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 10. marca 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je nadaljevala in dovršila včeraj razpravo o proračunu finančnega ministerstva in je vsprejela naslove: „koleki“, „takse“, „pristojbine“, „loterija“, „mitnice“.

Grof Goluhowski, naš minister za vnane stvari mudi se sedaj v Berlinu. Povod temu potovanju je gotovo evropsko položeno, kakor je navstalo po dogodkih v Bolgarski in po porazih Italije v Afriki. V Berlinu bodo gotovo pritiskali, da ostane v Italiji vse pri starem, ker jih vodi jedino le strah pred Francozi. Drugo vprašanje pa je, da-li je modro od naše strani, da bi pokladali tolikih žrtev, kakor do sedaj, na žrtvenik tega — strahu?

Odsek za volilno preosnovo je odklonil vse predloge glede uvedanja direktnih volitev v kmečkih občinah in so se po vladnem načrtu vsprejeli dotični odstavki §. 2. Ohranjena nam bode torej stara krivica indirektnih volitev, koja je toli izborna označil češki posl. Slavik z izrekom, da po indirektni volitvi, to je po volitvi volilnih mož, se lahko dogodi, da je izvoljen kandidat, proti kojemu je velika večina prvotnih volilcev. Ni niso pomagali vsi taki pomisleki, večina odsekova je vsprejela dotična določila, kakor je želela vlada. Sedaj bode torej odvisno od deželnih zborov, kdaj dobi koja dežela direktne volitve. Ako sklene deželni zbor direktne volitve za deželni zastop, potem se iste uvedejo tudi za državni zastop; ako ne — pa ne! Ker pa dobro poznamo „navdušenje“ izvestnih deželnih zborov za resnično volilno svobodo, in ker vemo, da izvestne večine se nobene stvari ne boje bolj, nego pravega izraza javnega menenja o volitvah, že lahko rečemo, da bodo dotične dežele še dolgo nosile krivico indirektnih volitev. Tudi sicer se nam vidi čudno in ne more utrtati pravnega čuta v ljudstvu, ako bodo prebivalci jedne dežele uživali širša politiška prava, nego prebivalci druge dežele. Ali nismo vsi državljani jedne in iste države, ali nismo vsi podaniki jednega in istega vladarja? Ali ne vršimo vsi svojih državljanskih dolžnostij? S tem, da se je odklonilo uvedanje direktnih volitev za vso državo hkratu, in se je stvar prepustila deželnim zborom, se ni dovolila koncesija kaki resnični potrebi, ampak — gospodovalnim strankam.

Volilna preosnova. Namen tej preosnovi mora biti dvojen: v prvo, da razširi kolikor le možno politiško in z istim spojeno volilno pravo, v drugo pa — in ta naloga volilne preosnove ni nič manj važna —, da se potom iste zajejame in zagotovi popolna svoboda v izvrševanju volilnega prava. Ni zadosti, da dobimo veliko večje število volilcev, ampak mi moramo dobiti veliko število svobodnih, v izvrševanju svojega volilnega prava nezavisnih, pred vsakem moralnim in materijalnim pritiskom absolutno zavarovanih volilcev. Le po takih volilcih, ki morejo svobodno in brez vsega strahu izjaviti svojo voljo, moremo enkrat priti do izraza pristnega javnega menenja, in le po krepki izjavi javnega menenja povodom volitev pa do pravega parlamenta, do pravega ljudskega zastopa. To dvojno nalogo, koja mora izvršiti volilna preosnova, je kaj dobro označil vrli poslanec dr. Laginja v svojem lepem govoru. Ni čudo, saj ima ta mož mnogo lastnihkušenj, ko zastopa pokrajino, kjer je volilna korupcija v najlepšem cvetju, kjer so križem vse pokrajine postavljene visoke ograje svobodnemu izjavljanju in kjer le iz lepih pravljic poznajo pravo volilno svobodo. Potrebo, da se ustvarijo garancije za vršenje zares svobodnih volitev, je pripoznal že davno bivši poslanec grof Fran. Coronini, ko je bil predlagal, da naj bi se zasnovalo posebno sodišče za presojo o veljavnosti onih volitev, proti kojim so se uložili utoki. Namen grofa Coroninija je bil gotovo plemenit in le dobro in pravično bi bilo, da

se potrjenje volitev izmakne iz kompetencije zbornice same, kajti skušnja nas uči, da zbornice, ki niso ljudski parlamenti v pravem pomenu te besede, navadno potrjujejo tudi najkrivičnejše volitve. In še celó pri nas, kjer je strankam le do tega, da vzdrže same sebe in svojo „posest“! Ona stranka, koji pripada dotični krivično izvoljeni poslanec, se hitro potegne zanj, in ker velja tudi sedanjim strankam v zbornici pravilo, da roka roko umiva, se pa potrjuje navadno vse volitve in vsem rekurzom in protestom ni drug namen, nego da se svojo prašno ekzistencijo množijo množino državnozbornskega arhiva. Mi potrdimo tvojega, ti potrdiš našega! Tako ostajajo gospóda lepo med seboj, oškodovani volilci pa tudi med seboj z — dolgimi nosovi! Nasvetovano volilno sodišče bi bilo res potrebno, le to menimo mi, da za vršenje veljavnih in svobodnih volitev treba najprvo skrbeti doma, na licu mesta volitev. Tu treba preprečiti in onemogočiti grde zlorabe. Najprej nam dajte svobodnih in nezavisnih volilcev, potem še le nezavisnih sodišč o dovršenih volitvah. Menimo torej, da g. grof ni na pravem mestu jel vršiti svoje sicer plemenite nakane. V tem pogledu je bil veliko umestnejši predlog nemškonnacionalnega posl. Bareutherja in zadovoljstvom javljamo, da se je permanentnemu kazenskemu odseku, kojemu je bilo posvetovati se o rečenem predlogu, predložil nastopni zakonski načrt:

§. 1. Kdor upotrebljevanjem ali pretenjem nasilstva ali kdor preté s poškodovanjem na telesu, svobodi, časti ali premoženju, hoče ovirati koga drugega v samostojnem izvrševanju volilnega in glasovalnega prava, pristojnega mu po meri javnega prava, storil se je krivega pregreška in je kaznovati zaporom od jednaga meseca do treh let. Ob obtoževalnih okolišnih sme se glasiti obsodba na strogi zapor jednake dóbe.

§. 2. Kdor je po volitvah v zastope, poklicane za upravo javnih stvari, ali za koji javni urad provzročil tak vspeh, ki je v nasprotju z izjavljeno voljo volilcev, ali pa je pačil isti vspeh, je kriv pregreška in je kaznovati zaporom od jednaga meseca do dveh let. Ob obtoževalnih okolišnih sme se glasiti obsodba na strogi zapor jednake dóbe.

§. 3. Kdor o volitvah v zastope, poklicane za upravo javnih stvari, ali za koji javni urad, skuša obljubami ali dobički na premoženju pridobiti kojega volilca, da bi izvršil svojo volilno pravo v koji določeni smeri, ali ga odvrčati od volitve, ali kdor kakor volilni opravičenec vsprejema dobičke na premoženju, ki so se v ta namen obljubili ali dali njemu ali njemu blizo stoječim osebam, je kriv pregreška in je kaznovati zaporom od jednaga meseca do jednaga leta, s čemer je lahko združena tudi denarna globa do 2000 gld.

§. 4. Kdor je o volitvah v zastope, poklicane za upravo javnih stvari, ali za koji javni urad, po zvijačnem provzročenju ali vzdrževanju koje pomote omogočil sebi ali drugemu, da more vršiti volilno pravo, dasi tega prava nima, ali kdor se v vednosti o tej okolnosti poslužuje tako prislepljenega volilnega prava, ta je kriv pregreška in je kaznovati zaporom od jednaga do šest mesecev.

Obširnejega komentara k tem določilom, oprtega na mnoge lastne istrske skušnje, ne moremo pisati danes, ker nam prostorne dopušča, to pa že rečemo, da bi istrski in tržaško-okoličanski odnošaji krvavo potrebovali take radikalne kure. Res so določila tega zakona nekoliko stroga, vendar bi želeli, da stopi v veljavo, kajti svobodna volitev je tolike važnosti v konstitucionalni državi, da si brez iste niti ne moremo misliti pravega in vspešnega parlamentarnega življenja, tega glavnega znaka moderne novodobne države. In kjer se je ukoreninilo zlo tako globoko, kakor se je ukoreninilo volilna korupcija po nekaterih pokrajinah avstrijskih — da so celó pošteni organi slavne vlade obnemogli nasproti kričočim zlorabam —, tam pač treba drakoničnih sredstev v ta namen, da se pripomore do normalnih odnošajev v zmislu morále in svobode.

Italija v Afriki. V Rim dohajajo iz Afrike važna, a za Italijane obupna poročila. Vsa ta poročila soglašajo v tem, da se širi ustaja med plemení dežele Agamé, v kateri leži utrdba Adi-

grat. Ozemlje Okulé-Kusaj severno Adigrata in južno Masave, da je vse po koncu, isto tako razširil da se je upor že po vsem ozemlju okolu Entišá, zapadno Adigrata. V Rimu pa menda sami ne znajo za gotovo, dali se je Adigrat že udal, ali je vedno še samo obkoljen. Umevno je zatoraj, da ni možno reči ničesar gotovega o usodi onega bataljona, ki je bil v Adigratu pod poveljstvom majorja Prestinarija. Vojaški krogi pa izrekajo svojo bojazen, da se utegne pri Adigratu ponoviti isto, kar so Italijani doživeli pri Amba Aladži in pozneje z Makalajem.

Baš takó zmedena poročila, kakor so prihajala te dni o bitki pri Aba Garimi, prihajajo sedaj o usodi utrdbе Kasala.

Iz teh poročil ni možno napraviti si jasne sodbe, zatoraj jih tu jednostavno zabeležimo: Prvo poročilo pravi, da sestoji posadka Kasale iz 1500 Askarcev (Italijanom udanih črncev) in par množ topništva. Utrdbo da so popolnoma obkolili derviši. Drugo poročilo pa trdi, da je Baldissera dal že izprazniti Kasalo in da pričakuje napad dervišev na Agordat (v severnem delu Eritreje, skoro sredi med Kasalo in Masavo). Tretja vest o Kasali je takorekoč središče med omenjenima, kajti ista pravi, da so pričeli Italijani zapuščati Kasalo. Jasno je toraj le toliko, da Italijanom zares preti vojska dervišev. In ker se Italijani bojé, da bi Šoanci ne izkoristili svoje zmage in da bi vsled te zmage utegnili narasti pogum tudi dervišem, opravičeno je domnevanje, da morda derviši uderó v južni Egipt, ki meji na Eritrejo ter da napadejo Angleže, ki so bili zasedli Egipt. In že se čuje govorica, da se italijanska vlada pogaja z Angleško, da bi obe državi postopali sporazumno in menda celó skupno proti dervišem. To pa je, kakor rečeno, le govorčenje, katero še ne dokazuje, da se je karkoli zgodilo dejanski v doség tega namena.

Baldissera pridno poroča v Rim o položaju v Eritreji. Jedro njegovih poročil temelji na tem, da so odnosi v italijanski afriški naselbini strašno zamotani in organizacija popolnoma zanemarjena. Zaradi tega niti ni misliti na to, da bi Italija mogla napasti Abesince, predno ne organizuje svoje vojske popolnoma in predno je ne pomnoži prav izdatno.

Slednjič zabeležimo še včeraj iz Rima došla poročila gledé Baratierija. Kakor smo omenili že zadnjič, se temu generalu menda ne zgodi nič kaj hudega. In to naše domnevanje je zadelo pravo, kajti naša najnovejša poročila zatrjujejo, da Baratieri ostane do daljne naredbe v Masavi. Generala Baratierija stavili so sicer v disponibiliteto, to je na razpolago, in vsled tega je on sedaj, kakor se pravi po domače, jednostaven „civilist“, ali nevojaški državlján. Ako pa ga hočejo staviti pred sodišče, mora v to še-le dovoliti poslanska zbornica, kajti Baratieri je tudi poslanec. No, s tega pa se more sklepati, da se razprava zavleče kolikor le mogoče in da jo konečno potlačijo, ali da ne bi bile kompromitovane tudi koje druge osebe, ali pa da ne razkrijejo pred svetom zaslepljene svoje kolonijalne politike. Italija sicer proklinja nekdanjega slavljena Baratierija, toda poraženi, zasramovani Baratieri se izvestno ne boji vlade. Razprava proti njemu vršila se bode po nekakem „načrtu“, kajti že se čuje glas iz Masave, da je Baratieri „b o l a n“ in da je njegovo zdravstveno stanje v obče nepovoljno. Mogoče je celó, da se je „civilist“ Baratieri javil „marod“; on že ve čemu. Saj dobrih prijateljev najdejo gotovo taki možje, ki se tikajo s Crispijem I

Različne vesti.

Visok gost v Griljanu. Minoli pondeljek zvečer dospel je z Dunajskim brzovlakom v Griljan vladajoči knez Liechtensteinski, Ivan II. Knez se je nastanil v hôtelu „Grignano“.

Naš cesar o princu Borisu. Francoski listi pripovedujejo to - le črtico: Cesar Fran Josip, ki biva sedaj, kakor znano, v Cap S. Martinu, obiskal je te dni tudi tam bivajočo princezino Marijo Lujizo, soprogo Ferdinanda Koburžana, vladarja Bolgarske. Cesar je želel višeti tudi malega princa Cirila ter rekel princesinji v tolažbo gledé prestopa Borisa v pravoslavje te - le besede: „Mi, ki stojimo na vrhuncu, nismo sami svoji, ampak pripadamo

ljudstvom, za kojih blagor se mi moramo vezati na Boga“. Princezinja je rekla po odhodu cesarja svojemu spremstvu: „Oj, kakšen pravi mož je ta cesar! O vsaki njegovi besedi dozdevalo se mi je, da mi govori glas iz neba!“

Porotne razprave v Trstu. V prihodnjem zasedanju tržaške porote pridejo na vrsto razven že objavljenih še te-le obravnave: dné 20. t. m. Fr. Semraje in tovariši zaradi ponarejanja denarja; dné 21. Matko Mandić, urednik „Naše Sloge“, zaradi ščuvanja potom tiska (§. 300 kaz. zakona); dné 23. Rudolf Pupis zaradi poneverjenja.

Javno nabiranje milodarov za pogorelce. Dné 19. februarja t. l. bil je požar v vasi Dolenje, občina Jelšane, okraj Volosko. Ogenj je provzročil na poslopjih in hlevih okolo 14.000 gld. škode. Pogorelci so vsled tega v največi stiski, kajti ne morejo si preskrbeti iz svojega imetka niti najpotrebnejšega živeža. C. kr. namestništvo v Trstu otvorilo je v oigled tej bédi v svojem področju nabiranje milodarov. Darovi naj se pošiljajo na c. kr. okrajno glavarstvo na Voloskem ali neposredno, ali pa potom c. kr. okrajnih glavarstev ali županstev (magistrata).

(Konstatujemo tu, da mi nismo dobili dotičnega poziva c. kr. namestništva, ne vemo pa, da-li se je to zgodilo namenoma ali pa po pomoti. Kljub temu pa, da poziva n i s m o dobili, opozarjamo občinstvo na človekoljubni namen visokega namestništva. Saj Slovenec je dobrega srca, torej utegnejo te vrstice v našem listu bržkone vspodbuditi marsikoga, da žrtvuje po svoji moči kaj za pogorelce v Dolenjih. Uredn.)

Vihar in sneg. Včeraj zjutraj bila je pretrgana brzovjavna in telefoniška zveza med Trstom in Dunajem in sicer vsled viharja, ki je prinesel Dunaju in okolici novega snega. Ta zapreka pa je trajala samo par ur.

Napad na slovenske otroke. Strast proti našemu slovenskemu življu narašča od dne do dne. Kar se pa dogaja v nekaterih krajih mesta, preseza res vse meje. Ko so se včeraj popoldne dečki in deklice slovenske šole vračali domov, napadla jih je nenadoma tolpa italijanskih dečkov s kamenjem. Našim dečkom se je posrečilo rešiti se pred kamenjem, ker so bežali in se poskrili, a h u j e se je godilo deklicam. Malo deklico I. razreda Dragotino Kolman ranil je neki deček tako močno s kamenjem, da je bila hipoma vsa v krvi. Prebil jo je pod desnim očesom jako močno in le sreča je bila, da ni zadel očesa. Okrvavljeno deklico prepeljali so nekateri dečki, ki so prihiteli domov. Kolikor doznavamo je rana toli močna, da je morala deklica obležati doma. Sedaj prašamo: ali bode že konec temu napadanju? Ali naši otroci res niso več varni na cesti? Res, daleč smo prišli ob koncu tega stoletja! Kaj bi bilo, če se bi bilo dogodilo nasprotno, ako bi naši napali one? Nasprotni časopisi bi gotovo ne imeli dovolj prostora za psovke proti nam. Mi seveda naj bi molčali o takih činih. Kaj porečeta sedaj „Mattino“ in prijatelj „Piccolo“? Gotovo, da je bil to plemenit čin, ker se je dogodil proti nam. Le tako naprej, saj konec mora priti. Slavne oblasti pa prosimo, uljudno sicer ali nujno, naj vendar enkrat pridejo v okom takemu napadanju s kamenjem proti malim in nedoraslim otrokom, ki si ne morejo pomagati sami! Mi mirimo naše ljudstvo in je prosimo, naj ne reagira na take surovosti, ali odkrito bodi povedano, da čudili bi se ne, ako bi zavrela kri kojemu očetu, ko mu dovedejo otroka domov okrvavljenega! Tudi naše ljudstvo ima kri po svojih žilah in poznana laška pouliška sodrga si še menda ni pridobila svobosčine, da bi smela pod pretvezo svoje „vroče krvi“ — saj so se celó na Dunaju glasoviti piranski izgredi nekako olupševali sklicevanjem na „vročo kri“ — delati, kar hoče in napadati, kogar hoče. Mi prosimo vnovič naše ljudstvo, naj prezira take napade moško dostojnostjo in ono hladnokrvnostjo, ki je lastna miroljubnim in res — izobraženim ljudem. Od slavnih oblasti tudi ne zahtevamo, — taka zahteva bi bila krivična —, da kar čez noč zatro narodne borbe in nasprotstva — moj Bog, tudi Italijanov ni možno siliti k ljubezni, kjer ne morejo ljubiti —, ali kar smemo prositi, je to, da slavne oblasti preprečijo take grde izbruhe na javnih ulicah strašnega narodnega fanatizma. Ako

že mora biti narodni boj, pa bodi boj, ali oblika vsaj bodi mileja. Kam pridemo, ko se celó sreča nežne mladine zastrupljajo tolikim sovraštvom? Kaj bode, za božjo voljo, ko dorase ta generacija? To vse so važna vprašanja, s kojimi naj bi se bavile slavne oblasti. Prosimo jih, prav lepo jih prosimo za to?!

In zopet dva samomora! Včeraj popoldne vrgla se je 18letna šivilja Karlota Serbo raz okno svojega stanovanja, nahajajočega se v III. nadstropju hiše št. 4 v ulici Paduina, na ulico. Predno se je vrgla v globočino, izpila je nekoliko špirita, v katerem je bila raztopila soli. Dekleta so prenesli v bližnje nadzorništvó policijske straže v ulici Chiozza, kamor je prihitel zdravnik z zdravniške postaje. Zdravnik je storil toliko, kolikor je mogel storiti za prvo pomoč, potem je dal nesrečnico prevesti v bolnišnico. Serbo pa je kmalu zatem umrla, ker si je bila o padu pretresla drobje, a poleg tega si je bila zlomila levo nogo in si razbila spodnjo čeljust.

50letni neoženjeni komisijonar Josip Zoratti iz Vidma na Laškem, stanujoči v I. nadstropju hiše št. 2 ulice del Pilone, vrgel se je včeraj zjutraj raz okno v III. nadstropju iste hiše na dvorišče. Padel je na glavo ter si popolnoma razbil črepinjo, obležal je torej hipoma mrtev. Na lice mesta prišla je komisija, ki je dala prepeljati truplo samomorilčeve v mrtvašnico pri sv. Justu. Zorattiju se je nekoliko mešalo v glavi, popolnoma ob pamet pa je prišel, ker mu je te dni umrla mati.

Napad? Brusar Albin Dellacorte, ki ima svoj brus na vogalu zagate del Moro, opazil je včeraj zjutraj okolo 8 ure nepoznanega, strašno bledega na zidu slonečega mladeniča, ki si je tiščal pri z obema rokama. Brusar, misleči, da je mladeniču zlo, vprašal ga je, kaj mu je. Mladenič je odgovoril, da je hudo ranjen. Brusar je na to spremil mladeniča na zdravniško postajo. Tam je konstantoval zdravnik, da je imel mladenič globoko rano na prsih, prizadejano nožem, in še nekoliko drugih, toda ne nevarnih ran. Omenjena globoka rana sega bržkone do jeter. Zdravnik je obvezal ranjenega in ga poslal v bolnišnico. Ranjeni je 22letni oženjeni Ivan Cubai, stanujoči v zagati del Moro hšt. 3 ter ima trgovino z žitom na Barrieri. Cubai povajkoval je vso noč. Pripovedoval je, da ga je nekdo napadel pred hišo, ko se je vračal domov. To pa menda ni resnično, kajti že ranjeni Cubai prišel je ob 7. uri domov, vzel ključe svoje prodajalnice, ne da bi bil komu kaj povedal o tem, kar se mu je dogodilo. Doma se je mudil jedno uro, potem je izstopil, da odpre svojo prodajalnico. In tedaj ga je prišla slabost vsled izgubljene krvi. Da je bil Cubai ranjen že po noči, o tem govori množina strjene krvi, nakopičene v njegovi srajci. Resnice pa ne mara povedati, kakor tudi noče povedati, kdo ga je ranil.

Drzna tatvina. Minolo noč vtihotapil se je drzen tat v kavarno „Al Tergesteo“ in, ker ga nihče ni motil, napravil je lep plen. Ko so zjutraj na vse zgodaj odprli kavarno, bilo je navidezno vse v redu, toda kmalu je konstatoval lastnik kavarne, g. Zakrajšek, da je zmanjkalo iz železne blagajne 150 gld. in iz neke miznice 20 gld. v bankovcih, za nameček pisvojl si je tat še 70 srebrnih žličic. Odprl je tudi v kaverni nahajajoči se hranilnik, toda nabranega drobiža se ni dotaknil. Bržkone se je ta drzni tat zvečer skril v kojem kotu kavarne, se dal zapreti v kavarno in zjutraj se je zmuznil pri vratih, ne da bi ga bil kdo opazil.

Praktična iznajdba. Viši inženir gosp. Pavel Rikli, lastnik znane „ruske kopelji“ v ulici Giulia, iznašel je aparat, s pomočjo katerega se more ustaviti hipoma kakoršna koli kočija, ako bi se splašili v ta voz vpreženi konji. Ta iznajdba je velike praktične vrednosti, ker onemogočuje nesreče, ki se, žal, dogajajo prepogostoma vsled tega, ker se osebe, ki sedé v vozu, ne morejo pomagati, če se splaš konj, ampak izročeni so takorekoč na milost in nemilost splašeni živali. Vrednost te iznajdbe pa je tem večja, ker se more dotični aparat namestiti v vsaki kočiji, ne da bi bilo videti kaj o njem. G. viši inženir Rikli je že prijavil patent za svojo iznajbo, katero je raztolmačil včeraj popoldne v kopelji pred nekaterimi povabljenimi gosti in dokazal veljavnost svoje iznajdbe na navlašč v ta namen napravljeni majhni kočiji.

